

Alles in proportie

Douwe Koopmans: 'Wij putten de bodem niet uit, wij benutten de bodem'

De familie Koopmans uit Harich streeft in het graslandbeheer naar een zo hoog mogelijke benutting van de bodem. Naar proportie bemesten en oogsten geeft bij de gemiddeld intensieve situatie zelfs nog ruimte voor verhuur van grondgebruik.

Klaas (62) en Douwe (35) Koopmans zijn zo kien op hun graslandmanagement dat ze zelfs bij een intensiteit van 15.300 kg melk per hectare nog grond overhouden. Het melkveebedrijf in Harich is met gemak zelfvoorzienend in ruwvoer en verhuurt zelfs vijf hectare voor aardappelteelt. Daarmee komt de intensiteit uit op nagenoeg 16.500 kg melk per hectare. Het bedrijf wint voldoende ruwvoer voor 125 melkkoeien en bijbehorend jongvee dankzij nauwgezet graslandbeheer. De 69 hectare leemachtige zandgrond krijgt begin maart de eerste drijfmest.

'In totaal bemesten we ruim 55 kuub per hectare. Dit jaar verdelen we voor het eerst de mest over drie in plaats van over twee porties. Dat resulteert in een betere benutting en verhoogt de graslandproductie. Om dezelfde reden bemesten we met de zodenbemester en niet met een sleepvoet', zegt Douwe Koopmans.

Strooien voor de ganzen

Het uitgangspunt bij Koopmans is om genoeg voer van eigen land te halen. 'Daarom "knijpen" we niet op de kunstmestgift. We starten met tachtig kilo stikstof begin april, zodra de grond het toelaat.'

Toch is de gemiddelde stikstofgift uit kunstmest met 162 kg per hectare het afgelopen seizoen niet hoog geweest. 'Volgens het bemestingsplan van Agri-firm hadden we veel meer kunnen strooien, maar dat hoeft op deze grond niet. Sinds Minas gebruiken we minder kunstmest, het heeft in september geen zin meer te bemesten. Dan strooi je voor de ganzen.'

Efficiënt werken staat centraal bij de familie Koopmans. 'De drijfmest wordt nu in periodes aangewend dat het gewas er het meest van profiteert. Voordat we de mestsilo hadden werd al in november op het maisland mest aangewend. Dat heeft geen zin.' De graslandproductie kent Koopmans niet exact uit het hoofd, maar komt neer op ongeveer 13.000 kg droge stof per hectare. Ongetwijfeld speelt hiermee dat de beweidingsverliezen nul zijn omdat de koeien sinds de komst van de melkrobot het hele jaar op stal blijven. De graszode wordt door de graslandma-

nager bijna behandeld als een gazon: 'Ik ben geen "natuurboer". We hoeven niet per se te maaien bij 3000 kg droge stof. Als er 2500 kg gras staat, is het ook prima. Structuur, de prik in het rantsoen, vullen we aan met luzerne. Ik houd wel van dat korte gras. Je melkt er beter van en de hergroei van het gras start eerder.'

Kostbaar productiemiddel

Ook bij de graslandvernieuwing draait het om een goede productie van het gewas. Een hoge drogestofopbrengst en vem krijgen met de combimengsels van diploïd en tetraploïd Engels raaigras prioriteit. Wie zegt dat extra grond(aankoop)

het grasland minder zal uitputten is bij Douwe Koopmans aan het verkeerde adres. 'Als ik tien hectare meer had, zou ik geen andere rassen zaaien of anders bemesten, maar meer grond verhuren voor akkerbouw. Dat levert meer op dan de kosten die ik zou kunnen besparen. Wij putten de bodem niet uit, maar benutten de bodem. Grond is een kostbaar productiemiddel.'

Echter, voer aankopen en vervolgens grond verkopen of verhuren, dat gaat Koopmans toch een stap te ver. Dat is in zijn ogen milieutechnisch niet verantwoord. Koeien houden zonder eigen ruwvoerproductie betekent het doorbre-

ken van een natuurlijke (mineralen-)kringloop. 'Bovendien kom ik dan in de knel met de mestwet. Die zorgt ervoor dat efficiënte graslandboeren overbodig veel grond moeten hebben om voldoende mestplaatsingsruimte te verkrijgen. Voor de ruwvoerproductie is die grond overbodig. Dit jaar overweeg ik daarom bedrijfsspecifieke excretie.'

De bemesting van zijn grasland is inmiddels een routineklus voor de Friese veehouder. Een bodemanalyse gebruikt hij vooral om tekorten aan sporenelementen en fosfaat te ontdekken. 'De strenge fosfaatsnorm in de nieuwe mestwet zet ons aan om naar nog meer maatwerk te streven.' Volgens Koopmans worden wat betreft stikstof ook zonder advies de juiste hoeveelheden bemest. 'Als ik bij de drijfmestgift een strook oversla dan is dat direct merkbaar in de opbrengst. Het gewas heeft er behoefte aan. Dat was vroeger wel anders, toen de grond werd "verwend" met mest. Drijfmest benutten we nu optimaal, daardoor kan de kunstmestgift relatief laag blijven.'

Tijmen van Zessen

Mestwetgeving stuwt trend van extensivering

Melkveebedrijven extensiveren, blijkt uit CBS-cijfers. Het aantal bedrijven in de categorie twee tot drie melkkoeien per hectare is in 2005 met vier procent afgenomen. Deze daling wordt gecompenseerd door een relatieve toename van bedrijven met minder dan twee of maar één melkkoel per hectare. 'De belangrijkste factor hierin is de mestwetgeving, die het economisch onaantrekkelijker maakt om intensief te boeren,' zegt onderzoeker Cor Pierik van het CBS. 'Daarnaast wordt investeren in het melkquotum minder populair.' Pierik constateert dat een steeds groter deel van het grasland als tijdelijk te boek staat. Inmiddels is 200.000 hectare op het totaal van 1 miljoen hectare grasland tijdelijk. 'De laatste tien jaar zijn veel melkveeouders in de akkerbouw-

	aantal melkkoeien per hectare cultuurgrond						
	totaal aant. bedrijven	0 tot 1 (%)	1 tot 2 (%)	2 tot 3 (%)	3 tot 4 (%)	4 tot 5 (%)	5 en meer (%)
1980	66.556	15	33	36	12	2,6	1,50
1985	57.594	12	31	39	12	2,9	1,78
1990	46.799	12	52	29	5	1,0	0,73
1995	37.358	12	55	27	4	0,8	0,58
2000	29.337	11	65	20	2	0,6	0,56
2001	27.767	11	62	23	3	0,6	0,58
2002	26.234	11	69	17	2	0,4	0,63
2003	24.858	10	68	19	2	0,5	0,54
2004	24.176	10	69	18	2	0,4	0,57
2005	23.457	12	71	14	2	0,4	0,68

Tabel 1 – Ontwikkeling van intensiteit van Nederlandse melkveebedrijven (bron: CBS)

gebieden neergestreken. Zeker voor extensieve bedrijven is het aantrekkelijk

om vruchtwisseling toe te passen met akkerbouwgewassen.'

